

แนวทางการจัดการ

"บัญชีม้า"

เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม

บัญชีม้า คืออะไร ???

หมายถึง บัญชีทางผ่านเพื่อรับโอนเงิน ระหว่างเหยื่อ และมีอาชญากร หรือนำไปใช้ในการกระทำความผิดอย่างอื่น

พฤติกรรม	เป็นความผิด
<ul style="list-style-type: none">รับจ้างเปิดบัญชีธนาคารมอบบัญชีธนาคารให้กับผู้อื่น	<ul style="list-style-type: none">ความผิดฐานเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดตามแต่กรณีความผิดฐานผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามแต่กรณีความผิดฐานฟอกเงิน ตาม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

สถิติ Financial Fraud ในไทยปี 2564

แก๊ง call center

จำนวนโทรศัพท์หลอกหลวง เพิ่มขึ้นจากปี 2563

6.4 ล้านครั้ง 270%

SMS หลอกหลวง

เพิ่มขึ้นจากปี 2563

57%

ที่มา : Bi-monthly PAYMENT INSIGHT ฉบับที่ 14/2565

วงจรของบัญชีม้า

- มีอาชญากรจ้างผู้รับจ้างเปิดบัญชี (ม้า) ธนาคาร
- เมื่อมีอาชญากรได้บัญชีธนาคารมา จึงใช้บัญชีธนาคาร (ม้า) เป็นช่องทางในการรับเงิน หรือหมุนเวียนเงิน
- มีอาชญากรจ้างวานคนในกระบวนการนำเงินออกจากตู้กดเงิน

1. สภาพปัญหา

สภาพปัญหาอาชญากรรมทางการเงินในประเทศไทยโดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมด้านการฉ้อโกง การหลอกหลวงประชาชนกำลังทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและในการกระทำความผิดของกลุ่มคนร้ายมีการใช้บัญชีม้าเป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการกระทำความผิดบัญชีม้าจึงนับเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในวงจรอาชญากรรม

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- เพื่อศึกษาความหมายและลักษณะของบัญชีม้าในวงจรของอาชญากรรม
- เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการกับบัญชีม้า
- เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการจัดการบัญชีม้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรม

3. สาเหตุของปัญหา

ประชาชน

- ขาดความรู้ความเข้าใจ
- มีความจำเป็นที่ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงชีพและครอบครัว
- ต้องการมีรายได้บนพื้นฐานความสบายไม่ต้องลงทุนลงแรงมากมาย

เทคโนโลยีและระบบการสื่อสาร

เทคโนโลยีและระบบการสื่อสารรวมถึงเทคโนโลยีทางการเงินที่ทันสมัยมีการพัฒนาไปไกล ทำให้กลุ่มคนร้ายหรือมีอาชญากร ใช้ระบบที่ทันสมัยเป็นช่องทางที่ก่ออาชญากรรมได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นเช่นเดียวกัน

สถาบันการเงิน

ระบบตรวจสอบและควบคุมเพื่อป้องกันความผิดพลาดของผู้ใช้บริการยังไม่ดีพอ

สภาพเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศทำให้ประชาชนต่างดิ้นรนเพื่อให้อยู่รอด คิดหาช่องทาง วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม

กฎหมาย

กฎหมายดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้น้อย

4. แนวทางแก้ไขปัญหาในอนาคต

หากเรานำหลัก อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาวิเคราะห์ จะพบว่า "ปัญหาบัญชีม้าในวงจรอาชญากรรม" ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมืออันเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมแนวทางในการแก้ปัญหาอันเป็นนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหบัญชชีม้า คือ การทำให้ "บัญชีม้า" ไม่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือของอาชญากร โดยทำให้เกิดความไม่มประโยชน์ หรือความไม่สะดวกสบายในการใช้ "บัญชีม้า" ในลักษณะเป็นเครื่องมือ เป็นแขนเป็นขาของอาชญากร เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม อันได้แก่

(1) มาตรการจำแนกบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีคุณลักษณะอันมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีมากล่าวคือพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้เปิดบัญชี

(2) มาตรการจำกัดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมของบัญชีที่มีความเสี่ยง

แนวทางการจัดการ “บัญชีม้า” เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม

ยชก.18 กลุ่มจามจรี

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นไปได้โดยง่าย อีกทั้งความก้าวหน้าเทคโนโลยีทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารและใช้ชีวิตสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเทคโนโลยีทางการเงินก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การทำธุรกรรมทางการเงินมีความรวดเร็ว ทำให้ระบบเศรษฐกิจในการทำธุรกรรมทางการเงินมีความสะดวกและรวดเร็ว แสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ในขณะเดียวกันคนร้ายหรือมิจฉาชีพก็ได้ฉวยโอกาสพัฒนาวิธีการและช่องทางดังกล่าวมาใช้เป็นประโยชน์ในการรับเงินหรือโอนเงินที่ได้จากการหลอกลวง ปัจจุบันประชาชนจำนวนมากได้เจอกลุ่มมิจฉาชีพที่มาในรูปแบบแก๊งคอลเซ็นเตอร์แทบทุกวันโดยจะมาในหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันออกไปแต่จุดประสงค์เดียวของคนร้ายหรือมิจฉาชีพเหล่านี้คือ หลอกให้เหยื่อหลงเชื่อและรูดทรัพย์สินทางโทรศัพท์หรือไม่กี่ทางออนไลน์ โดยมิจฉาชีพจะมีวิธีการที่แยบยลสารพัดวิธีที่ทำให้เหยื่อหลงเชื่อ ล้วนเป็นการฉ้อโกงเงินแทบทั้งสิ้น

ในปี พ.ศ. 2565 ไทยรัฐ ออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อสารมวลชนรายงานว่าธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ได้ออกรายงาน Bi-monthly PAYMENT INSIGHT ฉบับที่ 14/2565 เรื่อง Financial Fraud : กลโกงทางการเงินใกล้ตัวกว่าที่คิด โดยเปิดสถิติ Financial Fraud หรือการหลอกลวงทางการเงินในปี พ.ศ. 2564 โดยได้ระบุว่า พบการโทรศัพท์เพื่อหลอกลวงจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) ทั้งสิ้น 6.4 ล้านครั้ง เพิ่มขึ้นจากระยะเดียวกันของปี พ.ศ. 2563 สูงถึง 270% และพบการส่งข้อความ SMS หลอกลวงทางการเงินเพิ่มขึ้นถึง 57% จากระยะเดียวกันปีก่อน ซึ่งอาชญากรรมโดยวิธีการหลอกลวงดังกล่าว ล้วนแต่มีบัญชีม้าเป็นเครื่องมือในการให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้เสียหาย

ทั้งนี้ ตัวอย่างการหลอกลวงหรือเรียกว่าฉ้อโกงทางการเงินและการกระทำที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การฉ้อโกงทางบัตรเครดิตเอ็ม, การขโมยตัวตน, การเปิดบัญชีม้าเพื่อรับโอนเงินจากการหลอกลวง, การหลอกลวงผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และการหลอกลวงผ่านโทรศัพท์ ส่วนพฤติกรรมของมิจฉาชีพสามารถยกตัวอย่างได้จากแผนประทุษกรรมของอาชญากรรมที่เคยเกิดขึ้นก่อนหน้า กล่าวคือการออกอุบายโทรศัพท์มาหาเหยื่อ โดยอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่บัตรเครดิตของธนาคารแห่งหนึ่งแจ้งว่ามีการปลอมแปลงเอกสารของเหยื่อไปทำบัตรเครดิตและพบว่ามิจฉาชีพของเหยื่อไปเกี่ยวข้องกับการพอกเงินที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เหยื่อจะปฏิเสธว่าไม่เคยไปเปิดบัญชีใหม่หรือไม่เคยทำบัตรเครดิต จากนั้นมิจฉาชีพจะทำการส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจสอบเงินในบัญชีทุกบัญชีพร้อมขอไลน์ไอดี เมื่อขอไอดีไลน์แล้วจะมีคนแอบอ้างแต่งกายชุดเจ้าหน้าที่ตำรวจวิดีโอคอลล์หาเหยื่อเพื่อขอตรวจสอบประวัติและเงินในบัญชี และส่งลิงก์เว็บไซต์หมายจับของศาลให้เหยื่อหลงเชื่อ เมื่อเหยื่อเริ่มหลงเชื่อและโอนเงินเข้าบัญชีจำนวนมากแล้ว มิจฉาชีพที่แสดงตัวว่าเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจะแจ้งเหยื่อว่าจะนำไปตรวจสอบเส้นทางการเงินหากตรวจสอบแล้วพบว่าถูกกฎหมายจะโอนเงินกลับมาให้เหยื่อ พร้อมกับขอเลขที่บัญชีของเหยื่อไว้ จากนั้นเหยื่อก็ถูกบล็อกช่องทางการติดต่อ และไม่สามารถ

ติดต่อกับมิจฉาซีฟได้อีก แม้จะรีบเดินทางไปธนาคารแต่ก็ต้องรอตรวจสอบและดำเนินการอีกหลายขั้นตอน และแม้ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจะได้มีการพัฒนาระบบงานบริการโดยได้จัดให้มีกระบวนการแจ้งความออนไลน์และออกหมายอายัดบัญชีแบบทันที แต่ก็ยังไม่เท่าทันต่อกลุ่มผู้กระทำความผิด เนื่องจาก กลลวงของมิจฉาซีฟมาในหลากหลายรูปแบบ ปัจจุบันนอกเหนือจากแก๊งคอลเซ็นเตอร์ มิจฉาซีฟบนโซเชียลมีเดีย และอีเมล หลอกลวงที่พบเห็นกันบ่อยครั้งแล้ว “บัญชีม้า” ก็เป็นอีกหนึ่งกลลวงที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ และมีการใช้อย่างโจ่งแจ้ง เปิดเผย ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

“บัญชีม้า” จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในวงจรอาชญากรรม ที่คนร้ายหรือมิจฉาซีฟใช้ในการก่ออาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ ที่ก่อความเดือดร้อนเสียหายต่อประชาชนและระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติ อย่างมากมายมหาศาลโดยในรอบปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีการจับกุมดำเนินคดีกับผู้ที่เปิดบัญชีธนาคาร เพื่อนำไปใช้กระทำความผิดผ่านช่องทางออนไลน์ หรือบัญชีม้า จำนวน 344 ราย (บัญชี) มีมูลค่าความเสียหาย จำนวนกว่า 869 ล้านบาท ซึ่งหากเรียงลำดับประเภทจากมูลค่าความเสียหาย ดังนี้ อันดับ 1 การหลอกลวงออนไลน์ทางการเงิน ครอบคลุมการโอนเงินผ่านทางอินเทอร์เน็ต/แก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Scam/Call Center) และแชร์ลูกโซ่หลอกให้ลงทุนทางออนไลน์ จำนวนกว่า 693 ล้านบาท อันดับ 2 การพนันออนไลน์ จำนวน 154 ล้านบาท อันดับ 3 คดีความตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 จำนวนกว่า 13 ล้านบาท และอันดับ 4 การหลอกลวงผ่านการจำหน่ายสินค้าออนไลน์ จำนวน 8 ล้านบาท นอกจากนี้ข้อมูลดังกล่าวแล้วคาดว่าจะยังมีผู้ที่เปิดบัญชีม้าอีกจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมที่ยังไม่ได้ถูกจับกุมดำเนินคดี

จึงเห็นได้ว่าบัญชีม้าเป็นเครือข่ายวงจรอาชญากรรมต่าง ๆ อันเป็นภัยคุกคามประชาชนและระบบเศรษฐกิจของประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นควบคู่ไปกับความก้าวหน้าของระบบการสื่อสารและระบบธุรกรรม การเงิน และมีแนวโน้มว่าในอนาคตรูปแบบของการใช้บัญชีม้าเป็นช่องทางในการกระทำความผิดอาจจะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นเพื่อหลบเลี่ยงการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งในปัจจุบันกลุ่มมิจฉาซีฟก็เริ่มเปลี่ยนรูปแบบไปใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-wallet) ของผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-money) ตามกฎหมายว่าด้วยระบบชำระเงิน ซึ่งมีผู้ให้บริการที่มีใช่สถาบันการเงิน (non-bank) มากยิ่งขึ้น โดยผู้ให้บริการบางรายอาจจะยังขาดความเข้มงวดในการตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับตัวตนของลูกค้าในการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (พิมพ์ธัญญา ช้องเสนาะ, 2565)

คณะผู้จัดทำได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่า สภาพปัญหาอาชญากรรมทางการเงินในประเทศไทย โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมด้านการฉ้อโกง การหลอกลวงประชาชนกำลังทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น และการกระทำความผิดของกลุ่มคนร้ายมีการใช้บัญชีม้าเป็นส่วนหนึ่งของกลไกในการกระทำความผิด บัญชีม้าจึงนับเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายในวงจรอาชญากรรม ซึ่งแม้ที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาบัญชีม้าเนื่องจากเป็นเรื่องที่สร้างความเดือดร้อน เสียหายให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมากแต่ก็ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินการในหลายมิติ คณะผู้จัดทำเห็นว่าหากมีระบบการจัดการบัญชีม้าที่เป็น

เครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและครบวงจร ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงิน หน่วยงานรัฐ กลุ่มผู้ประกอบการระบบสื่อสาร กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจและประชาชนร่วมมือกันจะทำให้ “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกของอาชญากรหายไป อันเป็นการตัดองค์ประกอบด้าน “โอกาส” จากวงจรอาชญากรรม เสมือนเป็น “การตัดแขนตัดขา” ของอาชญากรที่เป็นอาชญากรที่มีความรู้และสามารถสร้างความเสียหายมากกว่าอาชญากรในคดีทั่วไป (มหาโจร) อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมและส่งผลให้สามารถตัดวงจรอาชญากรรมต่าง ๆ ได้อีกมากมาย

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาความหมาย และลักษณะของบัญชีม้าในวงจรของอาชญากรรม
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการกับบัญชีม้า
- 2.3 เพื่อศึกษาถึงแนวทางในการจัดการบัญชีม้าอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการก่อ

อาชญากรรม

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1 ข้อเท็จจริง

สืบเนื่องจากปัจจุบันมีการระบาดของกลุ่มหลอกลวงทางโทรศัพท์ หรือที่เรียกว่า “แก๊งคอลเซ็นเตอร์” (Call Center) ที่มีการหลอกลวงประชาชนเป็นจำนวนมากผ่านช่องทางโทรศัพท์ การส่ง SMS และช่องทางอื่น โดยมีการแอบอ้างหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดความเสียหายและกระทบต่อประชาชน ดังปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ ซึ่งภัยการหลอกลวงทางโทรศัพท์ มีฉ้อโกงคอลเซ็นเตอร์ หรือแก๊งคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) นอกจากจะก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อเหยื่อจำนวนมากแล้ว ยังก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจในภาพรวมระดับประเทศอีกด้วย โดยรูปแบบที่ใช้ในการหลอกลวงผู้เสียหายหรือเหยื่อที่พบส่วนใหญ่มี 2 ลักษณะ คือ การหลอกลวง ด้วยความโลภ เช่น การหลอกลวงผู้เสียหายว่าได้รับคืนภาษี หรือได้รับเงินจากการถูกรางวัล โดยอ้างว่าต้องจ่ายค่าบริการเบื้องต้นเพื่อเป็นค่าบริการและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อเพราะความโลภอยากได้เงินหรือทรัพย์สิน ก็จะโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของคนร้ายที่ได้เตรียมเปิดรองรับไว้ อีกรูปแบบ คือ การหลอกลวงด้วยความกลัว โดยหลอกลวงผู้เสียหายว่าเป็นหนี้ค่าโทรศัพท์ หนี้บัตรเครดิต มีบัญชีธนาคาร พัวพันกับยาเสพติด บัญชีธนาคารจะต้องถูกอายัดและถูกตรวจสอบโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อจะทำธุรกรรมทางการเงินตามที่กลุ่มคนร้ายแจ้ง ภัยทางการเงินต่าง ๆ ที่หลอกล่อให้เหยื่อโอนเงินออกไป จะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากไม่มีบัญชีที่จะรอรับเงินที่หลอกมาจากเหยื่อ มีฉ้อโกงจึงต้องหาชื่อใครสักคน ใช้เปิดบัญชีเพื่อให้ยากต่อการสืบหาและมีเวลาในการหลบหนี หรือที่เรียกว่า “บัญชีม้า”

บ่อเกิดของ “บัญชีม้า” กล่าวคือ บัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่นซึ่งถูกคนร้ายหรือมิจฉาชีพนำมาใช้เป็นช่องทางในการรับเงินและถ่ายโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวได้ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1) บัญชีม้าสมัครใจ เป็นกลุ่มที่รับจ้างเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารแล้วนำข้อมูลบัญชีไปขายต่อให้กับกลุ่มมิจฉาชีพ

2) บัญชีม้าแบบไม่ตั้งใจ คือถูกสวมรอย ถูกหลอกเอาข้อมูลไปใช้ในการเปิดบัญชีธนาคารหรือถูกหลอกให้เปิดบัญชีเพื่อเอาไปใช้ในการทำธุรกรรมที่ทุจริตหรือฟอกเงินหรือก่อการร้าย

คนร้ายหรือมิจฉาชีพสามารถทำได้หลายวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งบัญชีม้า ทั้งจากการโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อนำไปเปิดบัญชีในชื่อของคนนั้น ๆ หรือจ้างให้บุคคลอื่นเปิดบัญชี หรือรับซื้อบัญชีธนาคารของบุคคลทั่วไปเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด ซึ่งพบได้อย่างแพร่หลายในสังคมออนไลน์ที่มีการขายบัญชีเงินฝากธนาคารอย่างเปิดเผย บัญชีเงินฝากมีราคาขายตั้งแต่ราคา 800 - 20,000 บาท โดยบัญชีม้าเหล่านี้จะถูกรวมเป็นแพ็คเกจพร้อมกับสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและซิมการ์ดโทรศัพท์ที่เจ้าของบัญชีเปิดใช้งานด้วย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่ซื้อบัญชีม้าไปแล้วสามารถนำข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของบัญชีไปผูกกับโมบายแบงก์กิ้ง (ธุรกรรมธนาคารออนไลน์ทางโทรศัพท์มือถือ) เพื่อใช้ทำธุรกรรมออนไลน์ได้ทันที

จากข้อพิจารณาดังกล่าวข้างต้น จึงสามารถให้คำจำกัดความ “บัญชีม้า” หมายถึง บัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่นซึ่งถูกคนร้ายนำมาใช้เป็นช่องทางในการรับเงินและถ่ายโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เพื่อป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวได้ คนร้ายสามารถทำได้หลายวิธีเพื่อให้ได้มาซึ่งบัญชีม้า ทั้งจากการโจรกรรมข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อนำไปใช้เปิดบัญชีในชื่อของคนนั้น ๆ หรือจ้างให้บุคคลอื่นเปิดบัญชี หรือรับซื้อบัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลทั่วไปเพื่อนำไปใช้กระทำความผิด ซึ่งพบได้อย่างแพร่หลายในสังคมออนไลน์ที่มีการขายบัญชีเงินฝากธนาคารอย่างเปิดเผย

บัญชีม้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้กระทำความผิดนำมาใช้ในการก่ออาชญากรรม แต่ในปัจจุบันการแก้ไขปัญหบัญชีม้า ยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินการในหลายด้าน โดยในด้านกฎหมาย ปัจจุบันกฎหมายยังไม่ได้กำหนดให้การเปิดบัญชีธนาคารที่นำไปใช้เป็นบัญชีม้า เป็นความผิดโดยเฉพาะ ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินคดีกับผู้เปิดบัญชีม้าในความผิดฐานเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดอื่น ด้านการสืบสวน พบว่าการโอนเงินของคนร้ายเป็นทอด ๆ จากบัญชีม้าที่ 1 ไปถึงบัญชีม้าที่ 4 หรือที่ 5 ซึ่งสามารถทำได้อย่างรวดเร็วผ่านช่องทาง mobile banking หรือ mobile application ขณะที่ในทางการสืบสวนของเจ้าหน้าที่จะมีขั้นตอนในการขอข้อมูลบัญชีเงินฝากจากสถาบันการเงินซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินการ ทำให้ที่ผ่านมายังไม่สามารถระงับยับยั้งการถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากธนาคารได้อย่างทันที่วงที่ เงินที่คนร้ายได้จากการกระทำความผิดจึงถูกโยกย้ายออกจากบัญชีม้าไปอย่างรวดเร็ว และต้องใช้เวลาในการติดตามเงินคืนให้กับผู้เสียหาย ดังนั้น เพื่อเป็นการลดโอกาสในการก่ออาชญากรรมของมิจฉาชีพ เพื่อจำกัดความเสียหายและ

ให้ผู้เสียหายได้รับความช่วยเหลือเยียวยาได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีมาตรการหรือแนวทางในการป้องกันและแก้ไขพฤติการณ์การเปิดบัญชีธนาคารที่นำไปใช้เป็นบัญชีม้า

3.2 หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น มีหลักการ ทฤษฎี และแนวความคิด รวมถึงหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการสืบค้น เพื่อจะได้นำไปสู่การวิเคราะห์ในการหาแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้

3.2.1 ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory)

ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรมเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่ายและเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกระดับสามารถนำเอาแนวคิดจากทฤษฎีดังกล่าวไปกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ การแก้ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ ทั้งด้านการป้องกันและการปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม เหมาะกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง โดยทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ได้อธิบายถึงสาเหตุหรือองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรมประกอบด้วยด้านต่างๆ ของสามเหลี่ยม 3 ด้าน

1) ผู้กระทำความผิด/คนร้าย (Criminals) หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการ (Desire) จะก่อเหตุลงมือกระทำความผิด

2) เหยื่อ (Victims) เป้าหมาย (Target) หมายถึง บุคคล สถานที่หรือวัตถุที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้ายมุ่งหมาย กระทำต่อหรือเป็นเป้าหมายที่ต้องการ

3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง ช่วงเวลา (Time) และสถานที่ (Place) ที่เหมาะสมที่ผู้กระทำความผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

เมื่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นจะทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ซึ่งการป้องกันการกระทำผิดของแก๊งคอลเซ็นเตอร์ต้องพยายามทำอย่างไรก็ตามที่จะทำให้องค์ประกอบของสามเหลี่ยมอาชญากรรมด้านใดด้านหนึ่งหายไปจะทำให้อาชญากรรมไม่เกิดขึ้น

3.2.2 แนวคิดตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา : หลักอริยสัจ 4

อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ อันเป็นหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

- 1) ทุกข์ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์
- 2) สมุทัย คือ ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์
- 3) นิโรธ คือ ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์
- 4) มรรค คือความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความดับทุกข์

ในพระพุทธศาสนาสอนว่าจะต้องรู้เท่าทันทุกข์ กล่าวคือ ต้องกำหนดรู้ทุกข์ด้วยปัญญาของตน ตามความเป็นจริง นั่นคือ ทุกข์ก็ให้รู้ว่าทุกข์ จากนั้นให้พิจารณาหาเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดทุกข์ที่เรียกว่า

สมมุติว่าเกิดมาจากอะไร เมื่อทราบสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกซ์อันแท้จริงว่ามาจากอะไร ก็ต้องทำการดับทุกซ์ที่เรียกว่า นิโรธ ด้วยการหาทางหรือวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมในการที่จะทำให้พ้นไปจากทุกซ์ ซึ่งเรียกว่า มรรค ต่อไป

“อริยสัจ 4” จัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการกับปัญหาได้ดีและง่ายที่สุด เพียงแค่ เปลี่ยนจากทุกซ์ไปเป็นปัญหา เปลี่ยนเหตุที่ทำให้เกิดทุกซ์ ไปเป็นเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา เปลี่ยนวิธีการดับทุกซ์ เป็นวิธีการแก้ปัญหาลงแล้วเดินตามแนวทางแก้ปัญหาก็จะได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

3.2.3 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายฐานความผิดที่เกี่ยวข้องในการหลอกลวงทางโทรศัพท์ (แก๊งคอลเซ็นเตอร์)

1) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

1.1) ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวง ตั้งว่านั้น ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน ทำลายเอกสารสิทธิผู้เสียหายกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

1.2) เหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 342 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(1) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(2) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็กหรือ อาศัยความอ่อนแอแห่งจิตของผู้ถูกหลอกลวง

ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

1.3) ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนตามมาตรา 343 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 341 ได้กระทำด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการ ปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะดังกล่าว ในมาตรา 342 อนุมาตราหนึ่งอนุมาตราใดด้วย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท”

1.4) ความรับผิดฐานเป็นตัวการ และผู้สนับสนุนตามลักษณะ 1 หมวด 6 ประมวลกฎหมายอาญา

(1) ความรับผิดชอบเป็นตัวการ ตามมาตรา 83 ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้น เป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(2) ความรับผิดชอบเป็นผู้สนับสนุน ตามมาตรา 86 ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะ กระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำ ความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น

2) ความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะหรือหลังการกระทำความผิด มีให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้ในขณะที่ได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินนั้นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการ “บัญชีม้า” เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม ของคณะผู้ศึกษา ในครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงความหมายและลักษณะของบัญชีม้าในวงจรอาชญากรรม ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการบัญชีม้า และศึกษาถึงแนวทางในการจัดการบัญชีม้าอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรม

ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้ นำไปสู่การถอดบทเรียนของสภาพปัญหา และข้อเท็จจริง นำไปสู่ นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม ทางคณะผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสารรายงานบันทึกที่เป็นทางการ (Official Records) งานวิจัย บทความ หลักคิดทางวิชาการต่าง ๆ อาทิ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิด ตลอดจนวิวัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของรูปแบบการกระทำความผิด

ทางเทคโนโลยี และจุดแข็งและจุดอ่อนของกฎหมายและกระบวนการป้องกันการกระทำผิด เป็นต้น ผ่านการสืบค้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เหมาะสมกับการศึกษาวิเคราะห์

อีกทั้งเพื่อให้การศึกษาครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุด มีความถูกต้อง และแม่นยำตรงสะท้อนถึงสภาพข้อเท็จจริงของสภาพประเด็นปัญหา ทางคณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยเทคนิคการระดมสมองและประชุมเชิงปฏิบัติการ ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มที่ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนกรมบังคับคดี ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมสรรพากร และผู้แทนกรมการปกครอง และหน่วยงานเอกชน โดยได้วิเคราะห์ วิพากษ์ ตามกรอบและเทคนิคของการถอดบทเรียน (Lessen Learned) บนฐานของการคิดเชิงออกแบบและนวัตกรรม เพื่อให้สามารถตอบข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การศึกษาโดยสมบูรณ์

ในส่วนของการวิจัยนั้น คณะผู้ศึกษามีความเห็นว่ เพื่อให้เกิดความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล จึงได้มีการเก็บข้อมูลในเชิงทุติยภูมิ (Secondary data) จากเอกสารที่ประกอบไปด้วยกฎหมาย เอกสารทางราชการ, งานวิจัย, บทความ รวมถึงข้อมูลจากเครื่องข่ายระบบอินเทอร์เน็ต จะพบว่า มีประเด็นข้อถกเถียงที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิด ตลอดจนวิวัฒนาการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของรูปแบบการกระทำผิดทางเทคโนโลยี และจุดแข็งและจุดอ่อนของกฎหมายและกระบวนการป้องกันการกระทำผิด รวมไปถึงการเก็บข้อมูลจากการประชุมกลุ่มปฏิบัติการ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในกระบวนการยุติธรรมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้แทนสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนกรมบังคับคดี ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมสรรพากร และผู้แทนกรมการปกครอง และหน่วยงานเอกชน เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวอย่างครบถ้วน แล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปทำการวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมืออันได้แก่หลักการ ทฤษฎี และแนวคิด เพื่อค้นหาสภาพปัญหาสาเหตุ และแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

5. บทวิเคราะห์

การศึกษาครั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแนวทางการจัดการบัญชีม้าเพื่อตัดวงจรอาชญากรรมโดยมุ่งเน้นถึงการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ข้อมูลการเปิดบัญชีม้าเพื่อก่ออาชญากรรมในประเทศไทย ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการเอาผิดกับผู้เปิดบัญชีม้า เสนอนวัตกรรมในรูปแบบของแนวทางในการจัดการบัญชีม้าเพื่อป้องกันการก่ออาชญากรรมทางการเงิน

5.1 สาเหตุและผลกระทบของปัญหาบัญชีม้าที่เป็นวงจรอาชญากรรมด้านต่าง ๆ

สาเหตุและผลกระทบของปัญหาบัญชีม้าที่เป็นวงจรอาชญากรรม มีข้อพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

(1) ด้านประชาชน มีข้อที่ต้องพิจารณาใน 2 ส่วน ได้แก่

(1.1) ในส่วนเจ้าของบัญชีม้า กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของบัญชีม้าสมัครใจ ซึ่งเป็นกลุ่มที่รับจ้างเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารแล้วนำข้อมูลบัญชีไปขายต่อให้กับกลุ่มมิจฉาชีพ หรือเจ้าของบัญชีม้าแบบไม่ตั้งใจ คือ กลุ่มถูกสวมรอย ถูกหลอกเอาข้อมูลไปใช้ในการเปิดบัญชีธนาคารหรือถูกหลอกให้เปิดบัญชีเพื่อเอาไปใช้ในการทำธุรกรรมที่ทุจริตหรือฟอกเงินหรือก่อการร้าย

- ขาดความรู้ความเข้าใจว่าการละเลยหรือปล่อยให้บัญชีธนาคารของตนเองกลายเป็นบัญชีม้าซึ่งกลุ่มคนร้ายนำไปใช้ในการกระทำความผิด จะทำให้ตนเองตกเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดและต้องร่วมรับโทษด้วย

- มีความจำเป็นที่ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงชีวิตและครอบครัว จึงยอมเสี่ยงเปิดบัญชีม้าแม้รู้ว่ากลุ่มคนร้ายจะนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม

- ต้องการมีรายได้บนพื้นฐานความสบาย ไม่ต้องลงทุนลงแรงมากมาย

ทั้งนี้ ผลกระทบต่อเจ้าของบัญชีม้า คือ การถูกดำเนินคดีอาญาในฐานะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดมูลฐาน หรือถูกดำเนินคดีในความผิดอาญาฐานฟอกเงิน โดยส่งผลถึงการมีประวัติต้องหากฎหมายติดตัว อันไม่คุ้มเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเปิดบัญชีม้า นั้น

(1.2) ในส่วนของผู้เสียหาย กล่าวคือผู้ที่ถูกฉ้อโกง หลอกหลวง ให้โอนเงินไปยังบัญชีม้านั้น ขาดความรู้ไม่เท่าทันต่อกลลวง ที่กลุ่มมิจฉาชีพสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาหลอกหลวง เกิดความหวาดกลัว ขาดความระมัดระวัง และตัดสินใจโดยไม่พิจารณาให้ครบถ้วนรอบด้านอย่างเป็นทางการเป็นเหตุเป็นผลก่อน อันส่งผลทำให้สูญเสียทรัพย์สิน

(2) ด้านเทคโนโลยีและระบบการสื่อสาร กล่าวคือ เทคโนโลยีและระบบการสื่อสาร รวมถึงเทคโนโลยีทางการเงินที่ทันสมัย มีการพัฒนาไปไกล ทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางต่าง ๆ ด้วยตัวเองได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว จนทำให้กลุ่มคนร้ายหรือมิจฉาชีพ ใช้ระบบที่ทันสมัยเป็นช่องทางที่ก่ออาชญากรรมได้ง่าย และรวดเร็วขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ ประชาชนไม่เชื่อมั่นเทคโนโลยีว่ามีความปลอดภัย อันส่งผลต่อการปรับตัวของประชาชนในโลกของยุคเทคโนโลยี

(3) ด้านสถาบันการเงิน กล่าวคือ ระบบและมาตรการของสถาบันการเงินซึ่งให้บริการเกี่ยวกับระบบการเงินแข่งขันกันเพื่อให้บริการ ประชาชนทั่วไปที่ไม่ใช่บุคคลต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น บุคคลล้มละลาย สามารถเปิดบัญชีธนาคารได้โดยอิสระโดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ไม่มีระบบการตรวจสอบถึงความน่าเชื่อถือของผู้ขอเปิดบัญชีว่าจะเสี่ยงต่อการเป็นผู้กระทำความผิด ไม่มีมาตรการคัดกรองบุคคลที่เปิดบัญชีธนาคารเพื่อป้องกันไม่ให้นำบัญชีไปใช้ในการกระทำความผิด มีระบบการทำธุรกรรมการเงินที่ของเจ้าของบัญชีสามารถทำธุรกรรมได้อย่างสะดวก สบาย และเร็ว ระบบตรวจสอบและควบคุมเพื่อป้องกันความผิดพลาดของผู้ใช้บริการยังไม่ดีพอ เมื่อจะมีการระงับ/ยกเลิกการทำธุรกรรม กลับมีขั้นตอนการตรวจสอบที่ใช้ระยะเวลาและไม่สอดคล้องกับการทำธุรกรรมแรก ทำให้เจ้าของบัญชีสูญเสียเงินในบัญชีไป อันส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน

ผู้เป็นลูกค้าและใช้บริการของธนาคาร อันกระทบต่อการพัฒนาระบบการเงินและผลิตภัณฑ์ของสถาบันการเงิน และธนาคารในอนาคต

(4) **ด้านสภาพเศรษฐกิจ** กล่าวคือ สภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศ ประชาชนตกงาน ขาดรายได้ กิจกรรมต่าง ๆ ปิดตัวลง ทำให้ประชาชนต่างดิ้นรนเพื่อให้อยู่รอด คิดหาช่องทาง วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรม อันเป็นสาเหตุของการรับจ้างเปิดบัญชีม้าเข้าสู่ระบบ เนื่องจากเป็นช่องทางการหารายได้โดยใช้ต้นทุนต่ำ ซึ่งบัญชีม้าจะสร้างปัญหาที่ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบบ แลกเปลี่ยนอันเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือ ประชาชนมีความหวาดหวั่นในการใช้จ่ายใช้สอย เพราะไม่มั่นใจว่าบัญชีเงินฝากธนาคารที่จะโอนเงินให้เพื่อซื้อสินค้าเป็นบัญชีที่สุจริตหรือไม่ อันส่งผลต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ

(5) **ด้านกฎหมาย** กล่าวคือ กระบวนการทางกฎหมายดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่แท้จริงได้น้อยมาก เนื่องจากผู้กระทำความผิดใช้กลวิธีในการจัดการลำเลียงเงินจากบัญชีม้าอย่างรวดเร็วและสุดท้ายเงินของผู้เสียหายถูกกระจายออกไปยังต่างประเทศ กฎหมายยังไม่ได้กำหนดให้การเปิดบัญชีธนาคารที่นำไปใช้เป็นบัญชีม้าเป็นความผิดโดยเฉพาะในส่วนการบังคับใช้กฎหมายกับเจ้าของบัญชีม้าซึ่งเป็นผู้รับจ้างเปิดบัญชีหรือให้ผู้อื่นใช้บัญชีนั้นอาจมีความผิดได้หลายอย่าง เช่น ความผิดฐานร่วมกันกระทำความผิด เป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ความผิดฐานฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งอัตราโทษสำหรับความผิดฐานฟอกเงินนั้น ก็มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 - 10 ปี ปรับ 20,000 - 200,000 บาท แต่การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวก็เป็นเพียงการปราบปรามที่ปลายเหตุ ประชาชนเกิดความเสียหายขึ้นแล้ว และไม่สามารถระงับหรือจัดการเพื่อให้ผู้เสียหายได้รับทรัพย์สินกลับคืนได้ทันท่วงที ปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในตัวกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากอาชญากรประกอบอาชญากรรมโดยไม่คำนึงถึงกฎหมาย แต่การดำเนินการเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการภายในกรอบของกฎหมายทั้งหมด ขาดความยืดหยุ่นหรือดุลพินิจที่จะกระทำโดยพลอดภัย ทำให้กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายไม่สามารถก้าวไปได้ทันกับจังหวะการก้าวของอาชญากรในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งจะส่งผลในระยะยาวต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม

5.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ในปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการจัดการกับบัญชีม้า ดังนี้

(1) **สมาคมธนาคารไทย** กล่าวคือ มีช่องทางและปรับปรุงกระบวนการอายัดบัญชีเร็วยิ่งขึ้น, ทำบัญชีที่ต้องจับตาและแจ้งให้ระวังก่อนที่จะโอนเงินในโมบายแบงก์กิ้ง มีกระบวนการดักการเปิดบัญชีม้า คือให้พนักงานแจ้งเตือนว่าไม่ควรนำบัญชีไปให้ผู้อื่นใช้ หรือตั้งป้ายแจ้งเตือนบทลงโทษของการเปิดบัญชีม้า ณ จุดเปิดบัญชีของธนาคาร ธนาคารมีเครื่องมือในการติดตามดูแลบัญชีลูกค้า โดยตรวจดูว่ามีการเปิดบัญชีจำนวนมากเกินไปหรือไม่ ความถี่ในการเคลื่อนไหวแค่ไหน จำนวนเงินเคลื่อนไหวสูงหรือไม่ (เทียบกับรายได้) หากมีเหตุอันควรให้สงสัยจะนำไปพิสูจน์ทราบในเชิงลึกและรายงานไปที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

ต่อไป ร่วมมือกับ ธปท. เพื่อดูแลระบบปฏิบัติการของ mobile banking และทบทวนวิธีเปิดบัญชีหรือการสแกน ใบหน้ายืนยันตัวตน

(2) **ธนาคารแห่งประเทศไทย** กล่าวคือ เน้นจัดการปัญหาที่ต้นทาง โดยร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบล็อก SMS ที่ไม่ได้ใช้ชื่อ ธปท. หรือหน่วยงานภายใต้กำกับ ในการส่งข้อมูลมาให้ ประชาชน รวมถึงร่วมมือกับสมาคมธนาคารไทยให้มีการแจ้งเตือนในลักษณะ pop up ใน mobile application ของธนาคารก่อนที่จะโอนเงิน จัดทำ white list ชื่อบริษัทเงินกู้ที่ได้รับอนุญาตและเผยแพร่ในเว็บไซต์ เพื่อตรวจสอบได้ก่อนกู้ และสื่อสารให้ประชาชนตระหนักรู้ถึงภัยทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย ของธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** กล่าวคือ จัดให้มีกระบวนการแจ้งความออนไลน์ผ่าน 1441, 08 1866 3000 หรือเว็บไซต์ thaipolishonline.com หรือ www.pct.police.go.th

(4) **สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.)** กล่าวคือ สำนักงาน กสทช. ซึ่งดูแลด้าน mobile banking และ โครงข่ายโทรคมนาคม SMS และอินเทอร์เน็ต ได้เน้นดำเนินการในลักษณะป้องกันเพื่อลดผลกระทบต่อประชาชน เช่น ทำให้เลขหมายจากต่างประเทศแสดงเครื่องหมายบวก (+) ชำงหน้า เพื่อให้สังเกตได้ง่ายและสามารถตัดสินใจ ได้ก่อนว่าจะรับสายหรือไม่ และบล็อกเบอร์โทรศัพท์จากต่างประเทศที่ถูกตั้งให้ขึ้นต้นด้วย 02 หรือเป็นเลข 4 หลัก หรือเป็นเบอร์ที่มีรหัสประเทศปลอม ระวังการโทรจากต่างประเทศกรณีหมายเลขต้นทางผิดปกติ หรือโทรเข้า จากต่างประเทศที่ไม่มีกำหนดเลขหมายต้นทาง

จากการรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ของกลุ่มจามจู้ การแก้ไขบัญชีม้าของหน่วยงานต่าง ๆ ข้างต้นในภาวะปัจจุบันยังขาดประสิทธิภาพและการบูรณาการของทุกหน่วยงานทำให้การแก้ไขปัญหาค่าการเปิด บัญชีม้ายังคงเพิ่มจำนวนและความเสียหายมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งแนวทางการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมส่วนใหญ่ เป็นการดำเนินการภายหลังที่เกิดปัญหาขึ้นแล้ว อันมี ลักษณะเป็นการปราบปราม (ความเสียหายเกิดขึ้นแล้ว) มากกว่าการป้องกันไม่ให้เกิดหรือลดจำนวนความเสียหาย

5.3 นวัตกรรมแก้ไขปัญหา

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นถึงสภาพปัญหาของ “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหา อาชญากรรมในปัจจุบัน หลักการ ทฤษฎี และแนวคิด อันเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้การวิเคราะห์ ตลอดจน แนวทางการแก้ไขปัญหาค่าเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีข้อพิจารณา ดังนี้

หากพิจารณาโดยใช้ทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ จะพบว่าการตัด “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นเครื่องมือของอาชญากร ในการให้ได้มาซึ่งเงินของเหยื่อผู้ได้รับความเสียหายจากการ ถูกหลอกลวง ออกจากวงจรอาชญากรรมนั้น ในกรณีนี้เป็นการตัดองค์ประกอบด้านโอกาส (Opportunity) อันเป็นการตัดองค์ประกอบที่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด อันจะได้ผลที่ดีกว่าการตัด

องค์ประกอบด้านผู้กระทำความผิด/คนร้าย โดยการแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มความรับผิดชอบทางอาญา หรือการปราบปราม อันเป็นการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้อาชญากรรมตระหนักถึงบทลงโทษ รวมทั้งยังได้ผลที่ดีกว่าการตัดองค์ประกอบด้านเหยื่อ โดยการให้ความรู้และสร้างความระแวดระวังหรือภูมิป้องกันอาชญากรรมของเหยื่อแต่ละคน

หากเรานำหลัก อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ อันเป็นหลักคำสอนสำคัญของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค ตาม 3.3.2 มาทำการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

ประการแรก “ทุกข์” กระทำโดยพิจารณาแทนที่คำว่า “ทุกข์” ด้วยคำว่า “ปัญหาบัญชีม้าในวงจรอาชญากรรม” จะพบว่า “ปัญหาบัญชีม้าในวงจรอาชญากรรม” คือการที่บัญชีม้า ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมืออันเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรม ก็เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้อาชญากรหรือคนร้ายได้ไปซึ่งเงินของผู้เสียหาย จากการหลอกลวงอันลักษณะเป็นแขนเป็นขาของอาชญากรในการเอื้อมมือไปคว้าหรือก้าวไปให้ถือเงินของผู้เสียหาย (เหยื่อ)

ประการที่สอง “สมุทัย” คือการพิจารณาถึงสาเหตุของ “ปัญหาบัญชีม้าในวงจรอาชญากรรม” คือ “บัญชีม้า” ถูกใช้เป็นเครื่องมือที่อำนวยความสะดวก อันเป็นการสร้างโอกาสที่ทำให้คนร้ายสามารถเข้าถึงเงินของเหยื่อผู้ถูกหลอกได้ อันมีลักษณะดังนี้

(1) การเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารสามารถกระทำได้ง่าย กล่าวคือ ใคร ๆ ก็สามารถเปิด “บัญชีม้า” ได้ จากการรวบรวมข้อมูลพบว่า เด็กอายุ 15 ปี ก็สามารถเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารได้แล้ว ยังไม่รวมถึงบัญชีเงินฝากธนาคารที่เชื่อมโยงกับการออมเงินของเด็กนักเรียนที่ทำระหว่างธนาคารกับสถาบันการศึกษา หรือแม้แต่ผู้ที่ไม่ได้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งจริง ๆ หรือผู้ที่ไม่มีการประกอบอาชีพ ก็สามารถเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารได้

(2) ต้นทุนในการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารถูก ในการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารมีต้นทุนในการดำเนินการที่ต่ำ หากไม่มีการทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในการใช้บริการกดเงินสด ย่อมแทบไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

(3) เทคโนโลยี หรือผลิตภัณฑ์ของธนาคารมีความสะดวกสบายในการทำธุรกรรม กล่าวคือ การฝากถอนเงินผ่านระบบธนาคารมีความรวดเร็วมาก อันเนื่องมาจากเทคโนโลยี การโอนเงินสามารถโอนต่อกันเป็นทอด ๆ ต่อเนื่องกัน เพื่อให้ยากต่อการติดตาม รวมถึงสามารถโอนหรือกดถอนเงินออกจากตู้บริการกดเงินปลายทาง (ATM) ได้จำนวนมากต่อครั้ง และต่อวัน

ประการที่สาม “นิโรธ” คือการพิจารณาถึงวิธีการแก้ปัญหา ในที่นี้คือการพิจารณาหาวิธีการตัดคุณลักษณะของ “บัญชีม้า” ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชญากรออกไป อันได้แก่ การทำให้บัญชีที่อยู่ในระบบไม่มีความเสี่ยงที่จะถูกนำไปเป็น “บัญชีม้า” เช่นการทำให้ผู้รับจ้างเปิด “บัญชีม้า” นำบัญชีเงินฝากไปขายต่อให้อาชญากรได้ยาก หรือจำกัดความสะดวกสบายในการโอนเงินของเหยื่อ จาก “บัญชีม้า” ไปยังบัญชีเงินฝากอื่น

ประการที่สี่ “มรรค” คือการพิจารณาถึงแนวทางในการแก้ปัญหา ในที่นี้คือการพิจารณาถึงแนวทางการปฏิบัติว่าด้วยการแก้ไข “ปัญหา” กล่าวคือ การทำให้ “บัญชีม้า” ไม่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือของอาชญากร โดยทำให้เกิดความไม่มีประโยชน์ หรือความไม่สะดวกสบายในการใช้ “บัญชีม้า” ในลักษณะเป็น

เครื่องมือ เป็นแขนเป็นขาของอาชญากร อันเป็นนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาม้า เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม อันได้แก่ 1) มาตรการจำแนกบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีคุณลักษณะอันมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีม้า และ 2) มาตรการจำกัดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมของบัญชีที่มีความเสี่ยง อันจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไปดังนี้

1) มาตรการจำแนกบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีคุณลักษณะอันมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีม้า
กล่าวคือ ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินการออกระเบียบหรือข้อกำหนดให้ธนาคาร สถาบันการเงิน มีขั้นตอนปฏิบัติในการอนุมัติเปิดบัญชีธนาคารที่เคร่งครัดยิ่งขึ้น กำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติกับบัญชีที่เปิดใหม่ และกำหนดเงื่อนไขหลังจากมีการเปิดใช้บัญชีเสี่ยง ดังนี้

1.1) กำหนดเอกสารที่ต้องใช้ยื่นเพื่อพิจารณาอนุมัติการเปิดบัญชี เช่น สำเนาสลิปเงินเดือน หากเป็นเยาวชนอายุต่ำกว่าสิบแปดปีหรือผู้ไม่มีรายได้หรือไม่สามารถแสดงสำเนาสลิปเงินเดือนได้ การเปิดบัญชีธนาคารจะต้องมีผู้ปกครองหรือผู้รับรองที่มีรายได้ที่แน่นอนในประเทศไทยเป็นผู้รับรอง เพื่อมิให้มีการรับจ้างเปิดบัญชี

1.2) กำหนดขั้นตอนการยืนยันตัวตนและตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลที่จะเปิดบัญชีว่ามีความเสี่ยงเพียงใด โดยธนาคารให้ทำแบบประเมินความเสี่ยงเพื่อจัดระดับกลุ่มเสี่ยงก่อนการอนุมัติเปิดบัญชี

1.3) กำหนดลักษณะบัญชีที่มีความเสี่ยงในการเปิดบัญชีม้า เช่น บัญชีของผู้ไม่มีรายได้ ผู้มีรายได้ไม่แน่นอน ผู้มีรายได้น้อย ผู้ไม่มีอาชีพ ผู้ถูกชักจูงง่าย ด้วยการนำแบบประเมินความเสี่ยงตามข้อ 1.2) และข้อมูลเงินเดือนมาจัดแบ่งเป็นระดับความเสี่ยง

1.4) หากมีการโอนจากบัญชีอื่นเข้าบัญชีเสี่ยง สถาบันการเงินต้องมีข้อความขึ้นเตือนก่อนการโอนเงินว่าเป็นบัญชีเสี่ยงระดับใดและบัญชีดังกล่าวเปิดใช้มาเป็นระยะเวลาที่เดือน

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติตาม 1.1) – 1.4) ธนาคารแห่งประเทศไทยจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลในการเปิดบัญชี และมีระบบการควบคุม ตรวจสอบ จำนวนบัญชีที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการจะนำไปใช้เป็นบัญชีม้า

2) มาตรการจำกัดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมของบัญชีที่มีความเสี่ยง กล่าวคือ เป็นการดำเนินการภายหลังมาตรการจำแนกบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีคุณลักษณะอันมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีม้า โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) กำหนดวิธีการปฏิบัติกับบัญชีที่มีความเสี่ยง เช่น กำหนดจำนวนเงินที่สามารถถอนหรือโอนได้ในแต่ละวันให้สอดคล้องกับลักษณะอาชีพและคุณสมบัติของบุคคลผู้เป็นเจ้าของบัญชี เพื่อชะลอการโอนเงินหรือถอนเงินจากบัญชีม้า เช่น บัญชีของผู้ไม่มีรายได้ กำหนดให้ถอนหรือโอนเงินได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อวัน หากจะโอนหรือถอนเกินกว่า 10,000 บาท ต้องไปถอนด้วยตนเองที่ธนาคาร

2.2) หากมีการเปิดบัญชีและใช้บัญชีเป็นระยะเวลานานเกิน 1 ปีแล้ว ไม่พบความผิดปกติของบัญชีดังกล่าว อาจปรับลดระดับความเสี่ยงของบัญชีดังกล่าวลงหรือยกเลิกความเสี่ยงของบัญชีนั้น ๆ และอาจปรับเพิ่มจำนวนเงินที่สามารถถอนหรือโอนได้ในแต่ละวัน

ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าว สามารถดำเนินการได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแก้ไขกฎหมาย ประหยัดงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ และไม่เป็นการเพิ่มภาระให้แก่บุคลากรที่มีอยู่จนมากเกินไป โดยสามารถ

ใช้เทคโนโลยีในการจัดการการให้บริการการทำธุรกรรมและข้อมูลลูกค้าธนาคารที่มีอยู่แล้วได้ หากแต่ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนผู้ทำธุรกรรมถึงมาตรการดังกล่าว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากมาตรการดังกล่าว คือ หากทำการกำหนดจำนวนเงินที่สามารถถอนเงินหรือโอนเงินจากบัญชีเงินฝากที่มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็น “บัญชีม้า” ในแต่ละวันได้ไม่เกิน 10,000 บาท ก็จะช่วยลดความเสียหายแก่เหยื่อผู้ถูกหลอกลวง เนื่องจากสามารถดำเนินการอายัดบัญชีได้ทัน ตัวอย่างเช่น นาย ก. โอนเงินจำนวน 200,000 บาท เข้าบัญชีม้าที่ถูกใช้เป็นเครื่องมือ คนร้ายผู้ถือบัญชีม้า จะถอนเงินหรือโอนเงินไปบัญชีม้าอื่น ได้เพียง 10,000 บาท ในวันนั้น ส่วนเงินที่เหลืออีกจำนวน 190,000 บาท จะถอนเงินหรือโอนเงินได้หลังจากเงินเข้าบัญชีม้าในวันถัดไปได้วันละจำนวน 10,000 บาท ซึ่งมีเวลาเพียงพอให้ นาย ก. มีเวลาทบทวนและดำเนินการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการอายัดบัญชีม้าดังกล่าวได้ทัน ทำให้เหลือยอดเงินที่ได้คืน 190,000 บาท อันเป็นการลดจำนวนความเสียหายของเหยื่อ

ทั้งนี้ แม้มาตรการทั้งสองตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเป็นนวัตกรรมที่คณะผู้ศึกษาเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ผลเป็นอย่างยิ่งในการจัดการกับ “บัญชีม้า” แต่เพื่อให้การแก้ไขปัญหานั้นไปอย่างครบวงจร จึงเห็นควรให้มีการดำเนินการอื่นควบคู่ไปด้วย ดังนี้

(1) กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการแก้กฎหมายเพื่อกำหนดให้การรับแจ้งเปิดบัญชีม้า ให้มีความผิดตามกฎหมาย และหาวิธีแนวทางเป็นศูนย์กลางรายชื่อที่น่าจับตาให้กับสถาบันการเงิน

(2) กำหนดให้มีการปรับปรุงรูปแบบและช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและอายัดบัญชีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการเงิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(3) กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ มีนโยบายสื่อสารให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทำการป้องกันและแก้ไข

(4) ให้ภาครัฐทำการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนให้เห็นทั้งความเสี่ยงและความเสียหายรวมถึงโทษจากการรับแจ้งเปิดบัญชีม้า

(5) ผลักดันให้มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับให้ธนาคารสามารถนำไปเป็นเกณฑ์ในการระงับบัญชีได้ชั่วคราวเมื่อเกิดเหตุ ก่อนไปแจ้งความออนไลน์ ซึ่งจะสามารถอายัดบัญชีได้ทันท่วงทีมากขึ้น

6. สรุปและขอเสนอแนะ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นถึงปัญหาแนวทางการจัดการ “บัญชีม้า” เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม มีบทสรุปและขอเสนอแนะ ดังนี้

6.1 สรุป

ปัจจุบันอาชญากรได้ฉวยโอกาสจากการพัฒนาของเทคโนโลยีการให้บริการทางการเงินมาใช้เป็นเครื่องมือในการรับเงินหรือโอนเงินที่ได้จากการหลอกลวง จากกลุ่มมิจฉาชีพที่มาในรูปแบบของอาชญากรรมที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป แต่จุดประสงค์เดียวกันคือให้ได้ไปซึ่งเงินของเหยื่อ ผ่าน “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่มิจฉาชีพ เสมือนหนึ่งเป็นแขนเป็นขาของการประกอบอาชญากรรม

จากสถิติของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นพบว่าในแต่ละปีมีสถิติการเกิดคดีจากกลไกทางการเงินเพิ่มขึ้นทุกปีในระดับการเพิ่มที่จำนวนเท่าตัว โดย “บัญชีม้า” ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีลักษณะเป็นเครือข่ายของวงจรอาชญากรรม และเป็นภัยคุกคามประชาชนและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น หากมีระบบการจัดการ “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นเครื่องมือในการอำนวยความสะดวกของอาชญากรให้หายไป ก็จะเป็นการตัดองค์ประกอบด้าน “โอกาส” จากวงจรอาชญากรรม เสมือนเป็น “การตัดแขนตัดขา” ของอาชญากร อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมและส่งผลให้สามารถตัดวงจรอาชญากรรมต่าง ๆ ได้อีกมากมาย

จากทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม จะพบว่า “บัญชีม้า” ซึ่งเป็นเครื่องมือของอาชญากรในการให้ได้มาซึ่งเงินของเหยื่อผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกหลอกลวง อันเป็นองค์ประกอบด้านโอกาส (Opportunity) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด ในการแก้ไขปัญหา “บัญชีม้า” จากวงจรอาชญากรรม

หากเรานำหลัก อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ประกอบด้วย ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค มาวิเคราะห์จะพบว่า “ปัญหาบัญชีม้าในวงจรอาชญากรรม” คือการที่บัญชีม้าถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมืออันเป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรม ก็เพื่อเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้อาชญากรหรือคนร้ายได้ไปซึ่งเงินของผู้เสียหายจากการหลอกลวงอันลักษณะเป็นแขนเป็นขาของอาชญากรในการเอื้อมมือไปคว้าหรือก้าวไปให้ถือเงินของผู้เสียหาย (เหยื่อ) สาเหตุคือ “บัญชีม้า” เป็นเครื่องมือที่อำนวยความสะดวก อันเป็นการสร้างโอกาสที่ทำให้คนร้ายสามารถเข้าถึงเงินของเหยื่อผู้ถูกหลอกได้ วิธีการแก้ปัญหาคือการหาวิธีการตัดคุณลักษณะของ “บัญชีม้า” ที่เป็นประโยชน์ต่ออาชญากรออกไป และแนวทางในการแก้ปัญหาอันเป็นนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาบัญชีม้า คือการทำให้ “บัญชีม้า” ไม่ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือของอาชญากร โดยทำให้เกิดความไม่มีประโยชน์ หรือความไม่สะดวกสบายในการใช้ “บัญชีม้า” ในลักษณะเป็นเครื่องมือเป็นแขนเป็นขาของอาชญากร เพื่อตัดวงจรอาชญากรรม อันได้แก่

(1) มาตรการจำแนกบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีคุณลักษณะอันมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีม้า กล่าวคือ ในการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคาร โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของผู้เปิดบัญชี หากผู้เปิดบัญชีเป็นผู้ไม่มีอาชีพเพื่อหาเลี้ยงตัวเองตามปกติ รายได้น้อยมาก หรือเสี่ยงที่จะถูกชักจูงง่าย บัญชีเงินฝากดังกล่าวก็จะถูกดำเนินการภายใต้มาตรการที่ (2)

2) มาตรการจำกัดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมของบัญชีที่มีความเสี่ยง กล่าวคือ ในการให้บริการหรือทำธุรกรรมกับในบัญชีที่มีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีม้า จะกำหนดจำนวนเงินที่สามารถถอนหรือโอนได้ในแต่ละวันให้สอดคล้องกับลักษณะอาชีพและคุณสมบัติของบุคคลผู้เป็นเจ้าของบัญชี เพื่อชะลอการโอนเงินหรือถอนเงินจากบัญชีม้า เช่น บัญชีของผู้ไม่มีรายได้ กำหนดให้ถอนหรือโอนเงินได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อวัน หากจะโอนหรือถอนเกินกว่า 10,000 บาท ต้องไปถอนด้วยตนเองที่ธนาคาร เป็นต้น หากมีการเปิดบัญชีและใช้บัญชีเป็นระยะเวลาเกิน 1 ปีแล้ว ไม่พบความผิดปกติของบัญชีดังกล่าว อาจปรับลดระดับความเสี่ยงของบัญชีดังกล่าวลงหรือยกเลิกความเสี่ยงของบัญชีนั้น ๆ และอาจปรับเพิ่มจำนวนเงินที่สามารถถอนหรือโอนได้ในแต่ละวัน

ทั้งนี้ ควรให้มีการดำเนินการอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น การดำเนินการแก้กฎหมายเพื่อกำหนดให้การรับจ้างเปิดบัญชีม้า ให้มีความผิดตามกฎหมาย ปรับปรุงรูปแบบและช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและอายุบัญชีระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐมีนโยบายสื่อสารให้ชัดเจนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทำการป้องกันและแก้ไข และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนให้เห็นทั้งความเสี่ยงและความเสียหาย รวมถึงโทษจากการรับจ้างเปิดบัญชี รวมถึงผลักดันให้มีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับให้ธนาคารสามารถนำไปเป็นเกณฑ์ในการระงับบัญชีได้ชั่วคราวเมื่อเกิดเหตุ

6.2 ข้อเสนอแนะ

(1) เห็นควรกำหนดให้ธนาคารในฐานะผู้ให้บริการ จัดการกับบัญชีเงินฝากธนาคารตามมาตรการจำแนกบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีคุณลักษณะอันมีความเสี่ยงที่จะถูกใช้เป็นบัญชีม้า และมาตรการจำกัดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมของบัญชีที่มีความเสี่ยง โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล การปฏิบัติ

(2) หากการดำเนินการตามมาตรการตาม (1) มีข้อขัดข้องหรืออุปสรรคในการดำเนินการ เพราะเหตุว่ายังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ บัญญัติหรือกำหนดให้ดำเนินการได้ในทันที เห็นควรใช้กลไกของฝ่ายบริหาร กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินของรัฐเป็นผู้นำร่องปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อกำหนดดังกล่าว ซึ่งถ้าผู้ใช้บริการเห็นว่ามีความซับซ้อนและมาตรการกับผู้เปิดบัญชีใหม่และมีการเตือนบัญชีเสี่ยงก่อนการโอนจะทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นได้ว่าหากโอนเงินเข้าบัญชีดังกล่าวจะมั่นใจได้ว่ามีความปลอดภัย จนทำให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ต้องการสร้างความน่าเชื่อถือจนนำไปสู่การปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อกำหนดดังกล่าวของธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) เห็นควรกำหนดให้สถาบันการเงินจัดเก็บข้อมูลการโอน การถอนเงิน พิกัดทางภูมิศาสตร์ ให้ครบถ้วนทุกรายการ เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนคดีอาชญากรรม และมีหน้าที่ต้องส่งข้อมูลดังกล่าวเมื่อหน่วยงานของรัฐผู้มีอำนาจทำการสืบสวนสอบสวนตามกฎหมายร้องขอ

7. บรรณานุกรม (อ้างอิง)

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) (2565) ตีแผ่บัญชีม้า รู้ไว้ไม่ตกเป็นเหยื่อ สืบค้นวันที่ 8 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/25650166FinancialWisdom.aspx>

มหัทธโน (2554) ปัญหาทุกอย่าง แก้ได้ด้วยหลักอริยสัจสี่ สืบค้นวันที่ 8 ธันวาคม 2565, จาก <https://www.truelookpanya.com/dhamma/content/53862>

วิสูตร ฉัตรชัยเดช. (2554). การป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกโดยทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม. สืบค้นวันที่ 8 ธันวาคม 2565, จาก https://surasingpay4763.blogspot.com/2014/12/blog-post_0.html

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายกิตติพงษ์ เดชาภิวุฒิ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการส่วนสืบสวนและการจับกุม ศูนย์สืบสวนสะกดรอยและการข่าว
สถานที่ทำงาน	กรมสอบสวนคดีพิเศษ
โทรศัพท์	0 2831 9888 ต่อ 52197
E-mail	dkittipong@hotmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวนันท์นภัส ธนศรีวิชชัย
ตำแหน่งปัจจุบัน	อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคณะกรรมการ 2 สำนักงานคณะกรรมการอัยการ
สถานที่ทำงาน	สำนักงานอัยการสูงสุด
โทรศัพท์	0 2142 1779
E-mail	nannaphatphay@gmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางนุจรีย์ ศรีภูธร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการส่วนสอบสวน 2 สำนักสอบสวน 2
สถานที่ทำงาน	สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
โทรศัพท์	0 2141 9214
E-mail	nujaree_p@ombudsman.go.th

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	พินิตำรวจโท ดร. บดินทร วิทยาภรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการส่วนเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สิน กองบริหารจัดการทรัพย์สิน
สถานที่ทำงาน	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
โทรศัพท์	0 2219 3600 ต่อ 2002
E-mail	frank4157@hotmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวพสุตาภา ภูษิตชัยสกุล
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย
สถานที่ทำงาน	บริษัท สนิ่คโค เทคโนโลยี จำกัด
โทรศัพท์	0 2565 8443
E-mail	thames2529@gmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายยุทธนา วิมลเมือง
ตำแหน่งปัจจุบัน	หัวหน้ากลุ่มงานป้องกันการทุจริต
สถานที่ทำงาน	สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดตรัง
โทรศัพท์	0 7521 2102-3
E-mail	bie@hotmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวสุภาภรณ์ พิณีจ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดลพบุรี
สถานที่ทำงาน	สำนักงานบังคับคดีจังหวัดลพบุรี
โทรศัพท์	0 3678 2200-1
E-mail	supaporn.pi113@gmail.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายสุรศักดิ์ สุขสมบูรณ์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการศูนย์ป่าไม้พระนครศรีอยุธยา
สถานที่ทำงาน	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี)
โทรศัพท์	0 3533 5849
E-mail	woodff6363@yahoo.com

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายอภิชัย ศรีโต
ตำแหน่งปัจจุบัน	นิติกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุดรดิตถ์ ปฏิบัติราชการ กองบริหารทรัพยากรบุคคล
สถานที่ทำงาน	กรมสรรพากร
โทรศัพท์	0 2272 9400
E-mail	apichai.sr@rd.go.th